

GIẢI PHÁP BẢO VỆ CỔ ĐÔNG NHỎ TẠI CÁC CÔNG TY ĐẠI CHÚNG

ThS. ĐÀO DUY HÀ - Học viện Ngân hàng

Quyền và lợi ích chính đáng của cổ đông nhỏ ở các công ty đại chúng đang bị xâm phạm dưới nhiều hình thức khác nhau. Điều này dẫn đến nhiều hệ lụy tiêu cực, nên cần có giải pháp để bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng theo quy định của pháp luật, qua đó giúp doanh nghiệp huy động vốn tốt hơn từ xã hội, đồng thời gia tăng sức hấp dẫn cho thị trường chứng khoán.

Từ khóa: Nhà đầu tư, cổ phiếu, cổ đông, công ty đại chúng, thị trường chứng khoán

The legitimate rights and interests of small shareholders in public companies are being violated in various forms. This leads to many consequences, therefore it is necessary to protect their legitimate rights and interests, thereby helping enterprises better raise capital from society and increase the attractiveness of the stock market.

Keywords: investor, stock, share holder, public company, stock market

Thực trạng xâm phạm quyền lợi cổ đông nhỏ

Dù chỉ nắm giữ vài nghìn, hoặc vài chục nghìn cổ phiếu ở những công ty đại chúng, nhưng tổng lượng cổ phần mà các cổ đông nhỏ nắm giữ có thể lên đến 30%- 40% ở một công ty. Tuy nhiên, hiện các cổ đông nhỏ lẻ chưa có sự liên kết lại với nhau để tạo tiếng nói chung, chi phối tại doanh nghiệp (DN). Thậm chí, có lãnh đạo DN còn chèn ép, tước đi quyền và lợi ích chính đáng của cổ đông nhỏ theo luật định.

Lật lại những biểu hiện cụ thể của tình trạng DN tìm cách ngăn cản cổ đông nhỏ tham gia các kỳ họp đại hội cổ đông không khỏi... giật mình. Đến thời điểm này, tại mục "Quan hệ cổ đông" trên website (www.licogi18.com.vn) của Công ty cổ phần Đầu tư và Xây dựng số 18 (LICOGI -18) mã chứng khoán L18 niêm yết trên Sở giao dịch chứng khoán Hà Nội, vẫn còn lưu thông báo về đại hội đồng cổ đông (ĐHCD) thường niên năm 2009. Trong đó, Công ty này quy định các cổ đông phải đáp ứng nếu muốn tham dự ĐHCD là: "Căn cứ theo Nghị quyết ĐHCD

thường niên năm 2008, thì những cổ đông nắm giữ hoặc được đại diện sở hữu từ 15.000 cổ phần L18 trở lên có quyền tham dự đại hội cổ đông năm 2009. Trường hợp cổ đông không thể trực tiếp tham dự hoặc không đủ điều kiện tham dự, thì có thể uỷ quyền hoặc nhận uỷ quyền để đủ điều kiện tham dự đại hội...".

Tương tự, Công ty cổ phần chế biến thủy sản Minh Hải đã từng bị Ủy ban chứng khoán Nhà nước (UBCKNN) nhắc nhở khi đặt ra điều kiện: chỉ cổ đông sở hữu 5.000 cổ phần mới được mời tham dự ĐHCD. Còn những cổ đông sở hữu ít hơn 5.000 cổ phần sẽ tập hợp lại và cử đại diện tham dự đại hội... Trong khi đó, pháp luật không định ra bất kỳ điều kiện nào các cổ đông phải đáp ứng để được họp ĐHCD. Việc tự cho mình quyền đặt điều kiện trên đã không chỉ cố tình bỏ qua các cổ đông nhỏ mà còn làm xấu đi hình ảnh của DN cũng như thị trường chứng khoán.

Tình trạng coi nhẹ ý kiến, quyền và lợi ích chính đáng của các cổ đông còn thể hiện qua nhiều hình thức khác, mà đây ý trả cổ tức là một điển hình. Các cổ đông của Công ty cổ phần Kỹ thuật điện Sông Đà (mã SDE trên sàn HNX) hiện vẫn bị Công ty nợ cổ tức từ các năm 2011, 2012. Tính đến ngày 29/12/2016, SDE đã có tới 9 lần gia hạn thời gian chi trả cổ tức. Theo lời hứa mới nhất của SDE, thì thời hạn chi trả cổ tức sẽ được lùi tới ngày 30/6/2017. Điều đáng chú ý là tương tự những lần lỗi hẹn trước, lý do chậm trả cổ tức mà SDE đưa ra là hiện nguồn chi trả cổ tức của Công ty phụ thuộc vào nguồn thanh toán khối lượng xây lắp hoàn thành từ phía chủ đầu tư, nhưng việc thanh toán từ phía chủ đầu tư chậm hơn so với dự kiến. Hiện chủ đầu tư đang trong quá trình hoàn tất thủ tục để giải ngân, do đó đã làm ảnh hưởng đến kế hoạch chi trả cổ tức của Công ty...

Đến nay, SDE đã 8 lần lỗi hẹn trả cổ tức cho các cổ đông, do đã tạo bức xúc cho cổ đông.

Một hình thức vi phạm khá phổ biến khác của các DN đang tước đi quyền dự họp ĐHCĐ của các cổ đông nhỏ là “quên” gửi thư mời họp, hay “quên” gửi thư lấy ý kiến biểu quyết của cổ đông bằng văn bản. Hoặc khi cổ đông liên hệ với ban lãnh đạo công ty, bộ phận quan hệ cổ đông của công ty để nắm bắt thông tin trước những tin đồn tiêu cực về DN... nhưng không được đáp ứng. Biểu hiện này cho thấy quyền và lợi ích chính đáng, hợp pháp của cổ đông nhỏ đang bị xâm phạm, nhưng họ chẳng biết kêu ai để bảo vệ.

Để bảo vệ cổ đông nhỏ

Xuất phát từ thực trạng trên, các chuyên gia cho rằng cần có sự vào cuộc của cơ quan quản lý và tiếp tục hoàn thiện chính sách bảo vệ quyền cho các cổ đông nhỏ. Theo đó, Luật DN 2014 đã đưa ra các quy định cụ thể hơn để bảo vệ quyền cho các cổ đông.

Về tỷ lệ quy định đối với điều kiện tiến hành họp ĐHCĐ và tỷ lệ biểu quyết thông qua tại ĐHCĐ: Cổ đông là người đã góp vốn vào công ty cổ phần nên họ có quyền lợi đối với công ty tương ứng với phần vốn góp của mình. Tuy nhiên, đặc trưng của công ty cổ phần là sự tách bạch giữa sở hữu và quản lý, có những lúc người quản lý, bao gồm HĐQT, Ban giám đốc và các chức danh quản lý khác không hành động vì mục tiêu tối đa hóa của cải cho các cổ đông.

Lúc này, các xung đột về lợi ích giữa cổ đông và người quản lý xuất hiện và phần lớn các trường hợp, người bị thiệt hơn cả là các cổ đông mà đặc biệt là các cổ đông thiểu số. Hơn nữa, do quyền của các cổ đông được tính tương ứng với số vốn đã góp vào công ty nên các cổ đông thiểu số càng bị áp đảo bởi các cổ đông kiểm soát với số vốn góp nhiều hơn. Để bảo đảm quyền lợi cho các cổ đông thiểu số này, Điều 144 Luật DN 2014 đã sửa đổi tỷ lệ quy định đối với điều kiện tiến hành họp đại hội đồng cổ đông.

Nếu trước đây theo Điều 102 Luật DN năm 2005 quy định: Cuộc họp ĐHCĐ lần thứ nhất được tiến hành khi có số cổ đông dự họp đại diện ít nhất 65% tổng số cổ phần có quyền biểu quyết, lần thứ hai là 51%, thì nay theo Điều 144 Luật DN 2014, điều kiện tiến hành họp ĐHCĐ lần lượt với các tỷ lệ tương ứng với lần thứ nhất, lần thứ hai là 51%, 33% và lần thứ ba giữ nguyên không phụ thuộc vào tổng số phiếu biểu quyết của các cổ đông dự họp.

Việc quy định tỷ lệ theo Luật DN 2014 rõ ràng

tạo điều kiện cho các cổ đông thiểu số thực hiện quyền tiến hành họp ĐHCĐ được dễ dàng hơn, vì các cổ đông nhỏ thì sở hữu ít cổ phần nên họ phải phối hợp với nhau để tạo thành nhóm cổ đông đạt tỷ lệ đủ điều kiện tiến hành họp ĐHCĐ lần thứ hai, mà không cần phải chờ đến lần thứ ba.

Bên cạnh đó, các chuyên gia kinh tế cho rằng, cần đưa ra được một cơ chế hữu hiệu để có thể bảo vệ quyền lợi của các cổ đông nhỏ trong một số trường hợp cần thiết đó là sử dụng số phiếu “không tán thành” (hay còn gọi là quyền phủ quyết) trong các ĐHCĐ. Trên thực tế, Luật DN có quy định về loại phiếu “không tán thành” trong ĐHCĐ nhưng giá trị của lá phiếu “không tán thành” như thế nào lại chưa được xem xét tới.

Ngoài ra, để bảo vệ quyền lợi của mình, các cổ đông nhỏ cũng cần ý thức việc liên kết cùng nhau xác lập một tỷ lệ biểu quyết đối trọng với các cổ đông lớn được ghi nhận trong các văn bản pháp lý doanh nghiệp để có cơ hội tham gia quyết định các vấn đề quan trọng của công ty. Đồng thời, chủ động thực hiện quyền giám sát của mình đối với hoạt động quản trị, điều hành công ty thông qua người đại diện.

Mặt khác, cần có sự vào cuộc của cơ quan báo chí và mạng xã hội kịp thời phản ánh những bức xúc của cổ đông trước các DN cố tình coi nhẹ quyền của cổ đông nhỏ. Ngày 16/5/2016, Bộ Thông tin và Truyền thông cấp Giấy phép số 248/GP-BTTTT cho phép thiết lập mạng xã hội trên mạng tại địa chỉ: www.codongnho.vn.

Diễn đàn codongnho.vn là kênh kết nối để các cổ đông nhỏ tìm được các ứng viên đủ năng lực đề cử tham gia hội đồng quản trị, ban kiểm soát; kết nối với các nhà tư vấn chuyên nghiệp về quản trị DN để giúp cổ đông nhỏ hiểu rõ hơn về tình hình quản trị và kết quả hoạt động kinh doanh của công ty mà họ sở hữu; kết nối cổ đông nhỏ với các bên hỗ trợ pháp lý và đại diện ủy quyền. Tại diễn đàn này, cổ đông nhỏ còn có thể lập phòng họp riêng trao đổi về mọi vấn đề có liên quan đến hoạt động của DN mình sở hữu.

Để bảo vệ cổ đông nhỏ đạt hiệu quả và lan truyền sâu rộng hơn, rất cần sự vào cuộc từ phía các cơ quan quản lý nhà nước trên khía cạnh hoàn thiện hơn hệ thống quy định pháp lý, nhất là các chế tài xử phạt DN, ban lãnh đạo công ty xâm phạm các quyền và lợi ích của cổ đông nhỏ theo luật định.

Tài liệu tham khảo:

1. Quốc hội, Luật Doanh nghiệp năm 2014;
2. Quốc hội, Luật chứng khoán;
3. Các trang điện tử: ssc.gov.vn; licogi18.com.vn; tinnhanchungkhoan.vn...